

Asia: VN/9008/2024

Luonnos POP-jätteen käsittelyoppaaksi

Lausunto

Luku 2: Mitä POP-yhdisteet ovat

-

Luku 3: Mitä POP-jäte on

Oppaan mukaan POP-asetusta sovelletaan myös mm. vanhentuneisiin tai myyntikiellossa oleviin ilotulitteisiin, jotka sisältävät POP-yhdisteitä kuten heksaklooribentseeniä, vaikka räjähteet on rajattu EU:n jätedirektiivin ja jätelain soveltamisalan ulkopuolelle. Jos ilotulitteisiin ei sovelleta jätelakia, niin tuleeko niistä silti laatia siirtoasiakirjat? Jos jätteenkäsittelijä ottaa näitä vastaan, niin miten tulee toimia? Olisi hyvä olla esimerkki toimijoille ja valvojille yhtenäisen toimintatavan saamiseksi.

Oppaassa todetaan, että uusista POP-yhdisteistä etenkin UV-328 ja vähäisemmässä määrin myös dekloraani plus voivat olla merkityksellisiä jätehuollon ja jätteiden (etenkin muovien) kierrätyksen kannalta ja siksi toiminnanharjoittajien olisikin syytä selvittää aineiden pitoisuuksia kierrätettävissä materiaaleissa. Valvonnan kannalta jää epäselväksi, että missä tilanteissa valvojien on edellytettävä toiminnanharjoittajaa tekemään nämä selvitykset ja tuleeko ne toistaa säännöllisesti vai riittääkö kertaselvitys. Oppaaseen tulisi saada esimerkki millaisissa tilanteissa tätä edellytetään ja miten selvitys tulee tehdä.

Oppaan mukaan mm. moottoriajoneuvojen kaapelit, johdot ym. sisältävät dekloraani plus yhdistettä ja ajoneuvojen sisä- ja ulko-osat sisältävät yleisesti UV-328-yhdistettä. Miten nämä vaikuttavat automurskaamoiden toimintaan? Pitääkö nämä lajitella erikseen, jotta eivät päädy murskattavan materiaalin joukkoon? Vai riittääkö, että ei POP-jätteille asetetut arvot eivät ylity, kun sekoittuvat muuhun ainekseen murskauksen yhteydessä? Jos pitää erotella erikseen, niin mitkä kaikki osat tulee erotella ja miten erotellut osat tulee tutkia ennen jatkokäsittelyä? Tai jos ei tutkita, niin tuleeko toimittaa loppukäsittelyyn POP-jätteenä?

Luku 4: POP-jätteen käsittelyä koskevat säännökset

Jätettä ei saa laimentaa pitoisuusrajan alittamiseksi. Onko sekoittaminen laimentamista? Jos esim. erilaisia ajoneuvojen osia ei erotella ennen murskaamista, niin POP-yhdisteitä siirtyy syntyvään

alitteeseen tai ylitteeseen yhdessä muiden materiaalien kanssa, mutta POP-jätteelle asetetut rajat eivät alitteessa ja ylitteessä pääsääntöisesti ylity kuin ehkä satunnaisesti.

Luvut 5: POP-yhdisteet kierrätystuotteissa ja sivutuotteissa

Myös EEJ ja sivutuotteille edelleen on POP-asetus voimassa, joten niidenkin osalta tulisi olla selkeät ohjeet miten niiden osalta toimitaan, kuka valvoo ja voi vaatia selvityksiä niiden osalta. Voiko lupaviranomainen (AVI tai kunta) antaa näitä koskien määräyksiä päätöksissä?

Luku 6: POP-yhdisteitä sisältävien tuotteiden uudelleenkäyttö

Oppaassa todetaan, että uudelleenkäytettäviin POP-yhdisteitä sisältäviin esineisiin on suositeltavaa liittää merkintä POP-yhdisteistä. Epäselväksi jää, kuinka velvoittava tämä suositus on, kenelle tämän merkinnän tekeminen kuuluu ja miten se tulee käytännössä toteuttaa.

Jäsenvaltioiden on tunnistettava ja poistettava viimeistään 31.12.2025 mennessä laitteet, joiden PCB-pitoisuus on yli 0,005 % ja jotka sisältävät PCB-yhdisteitä yli 0,05 dm³. Miten tätä valvotaan ja kenelle valvonta kuuluu?

Luku 7: Kansallisen lainsäädännön POP-jätteitä koskevat velvoitteet

Rakennusten purkamisen yhteydessä tulisi erotella POP-jätteet muusta jätteestä mahdollisuuksien mukaan jo syntypaikalla ennen jätteen toimittamista käsittelylaitokselle. Tähän kaivataan todennäköisesti tarkempaa ohjeistusta.

Valvonnan kannalta on hankalaa, ettei ole olemassa selkeitä ohjeita siitä, missä tapauksissa ja miten toiminnanharjoittajien tulee selvittää, onko kyse POP-jätteestä. Mitä mistäkin eri jätejakeesta tulee selvittää, riittääkö kertaselvitys vai edellytetäänkö jatkuvaa seurantaa? Koska selkeitä ohjeita ei ole, niin ympäristöluvista annetut määräykset poikkeavat toisistaan, vaikka kyseessä olisi samantyyppinen jäte. Lisäksi osassa luvista POP-jätteitä koskevat määräykset ovat hyvin yleisellä tasolla.

POP-jätteiden tunnistamista koskevassa oppaassa on todettu mm. osasta romuajoneuvojen jätteistä, että ne tulisi erotella muusta jätteestä ja toimittaa käsiteltäväksi POP-jätteenä, ellei toiminnanharjoittaja voi osoittaa, että jäte sisältää POP-yhdisteitä alle POP-asetuksen liitteessä IV asetetun pitoisuusrajan. Tällaisiksi jätteiksi on luokiteltu mm. ajoneuvojen kovat muoviosat ja elektroniikan muovikoteloinnit. Kuitenkin oppaan sitovuus jää epäselväksi. Tulisiko valvojan kieltää näiden muoviosien kierrättäminen, jos niitä ei ole tutkittu, eikä luvassa ole annettu määräyksiä niiden tutkimiseksi. Entä riittäisikö kertatutkimus vai tulisiko tutkimukset toistaa säännöllisesti ja millaisista/minkä kokoisista jäte-eristä tutkimukset tulee tehdä?

Luku 8: Milloin POP-jäte on myös vaarallista jätettä?

Sammutusvaahtojen luokittelusta tulisi tiedottaa Pelastuslaitoksia, Puolustusvoimia ja muita tahoja, joilla on käytössään paljon sammutusvaahtoja, jotta he ovat asiasta varmasti tietoisia.

Luku 9: POP-yhdisteitä sisältävän jätteen vienti ja tuonti

-

Luku 10: POP-jätteen käsittelyyn soveltuvia menetelmiä

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 22.11.2023 myöntänyt ympäristöluvan (ESAVI/26603/2022) Suomen Teollisuuden Energiapalvelut - Step Oy rinnakkaispolttolaitokselle. Laitoksella lupa vaarallisen jätteen polttoon. Laitoksen lämpötila on mahdollista nostaa 1 100 °C:een.

Luku 11: Eräiden POP-jätteiden käsittelyyn liittyviä kysymyksiä

Oppaassa on esitetty kolme vaihtoehtoista linjaa POP-yhdisteitä sisältävien muovien erottelulle ja käsittelylle teollisessa mittakaavassa. Vaihtoehto 2 (bromattuja palonsuoja-aineita sisältävien muovien erottelu murskeesta), ei todennäköisesti ole käytännössä mahdollista. Tuleeko vaihtoehtoa 3 edellyttää myös silloin, jos jakeen POP-pitoisuudet on luvassa edellytetty selvitettäväksi esim. kolmen vuoden välein?

POP-yhdisteitä sisältävä muovifraktio tulee käsitellä polttamalla se jätteenpolttoasetuksen (151/2013) vaatimukset täyttävässä polttolaitoksessa. Tarkoittaako tämä, että POP-yhdisteiden pitoisuuden ei tarvitse edes ylittää raja-arvoja?

Riippumatta siitä, halutaanko SE-laitteista, ajoneuvoista tai rakennusten purkujätteistä peräisin olevia muoveja kierrättää, tulisi niistä ennen murskausta poistaa siinä määrin kuin on mahdollista ne muovit tai muoviosat, joiden tiedetään sisältävän POP-yhdisteitä. ... Erottelu ei kuitenkaan ole tarpeen, jos kaikki laitokselta tulevat muovia sisältävät fraktiot toimitetaan polttoon. Jos tämä on ehdoton vaatimus, niin oppaaseen tulee kirjoittaa tulisi muodon sijaan kirjoittaa muotoon tulee. Lisäksi tulee olla selkeät ohjeet siitä, mitä osia tarkoitetaan sekä mitä tarkoitetaan määritelmällä ”siinä määrin kuin on mahdollista”.

Luku 12: POP-yhdisteet eri jätevirroissa

Laitosten valvonnassa olisi hyvä selvittää kaikkien jätteenpolttolaitosten ja rinnakkaispolttolaitosten lentotuhkien ja kaasunpuhdistusjätteiden dioksiinien, furaanien ja dioksiinien kaltaisten PCB-yhdisteiden pitoisuudet ainakin kertaluontoisesti. Jää liian epämääräiseksi, jos todetaan, että olisi hyvä selvittää. Tulee kirjata yksiselitteisesti, että tuleeko edellyttää selvitettäväksi vai ei, ja mihin selvitysvastuu perustuu.

Luku 13: Yhteenveto

-

Liitteet (yksilöi mitä liitettä kommentti koskee)

-

Muut kommentit

-

Lillunen Anu
Varsinais-Suomen ELY

Liesegang Erika
Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus - Ympäristö ja
luonnonvarat -vastuualue